

רבי משה פיינשטיין

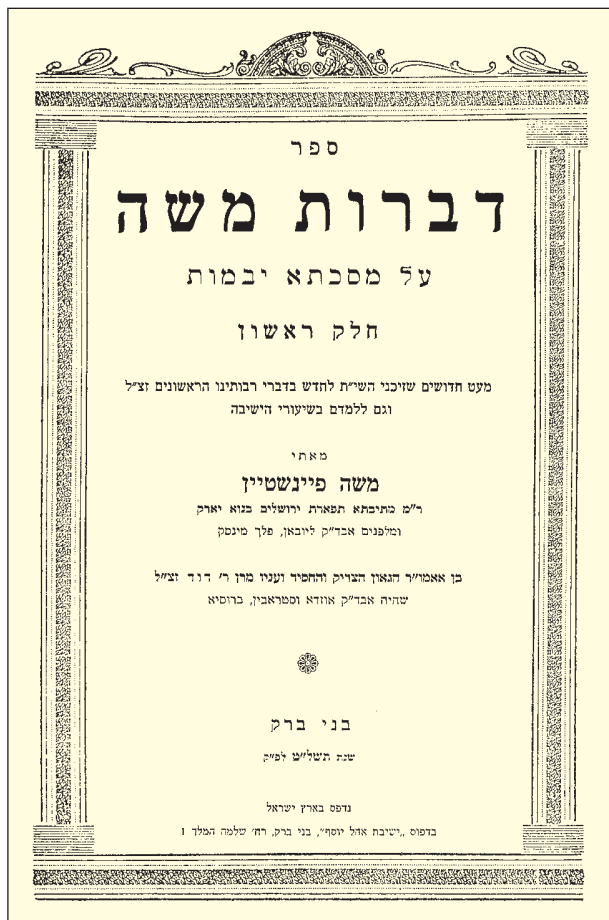
זצ"ל (בעל "חידושי רבי פסח מקוברין", אשר תמיד החשיבו כרבו המובהק). בגיל שבע עשרה היה בקי בכל הש"ס וכעבור שנתיים רכש בקיאות מפליאה בד"ח השו"ע עם נושאי כליהם.

בשנת תרע"ו עלה על כס הרבנות בעיר מולדתו אוזדה, לאחר מלחמת העולם הראשונה עסק הרבה בהתרת עגונות. בתרפ"א התמנה כרב ואב"ד בעיר לובאן. שש עשרה שנה כיהן בתפקיד זה והרביץ תורה ברבים, על אף משטרי הדיכוי והמלחמות, ולבסוף כאשר גברו הרדיפות הצליח להמלט בשנת תרצ"ז לארצות הברית.

זמן קצר לאחר שהגיע לאמריקה נתבקש לעמוד בראש ישיבת "תפארת ירושלים" בניו יורק, והוא העמיד שם אלפי תלמידים גדולי תורה ומורי הוראה במשך ארבעים ותשע שנים עד פטירתו. משם גם

הגאון האדיר פוסק הדור רבי משה פיינשטיין זצוק"ל

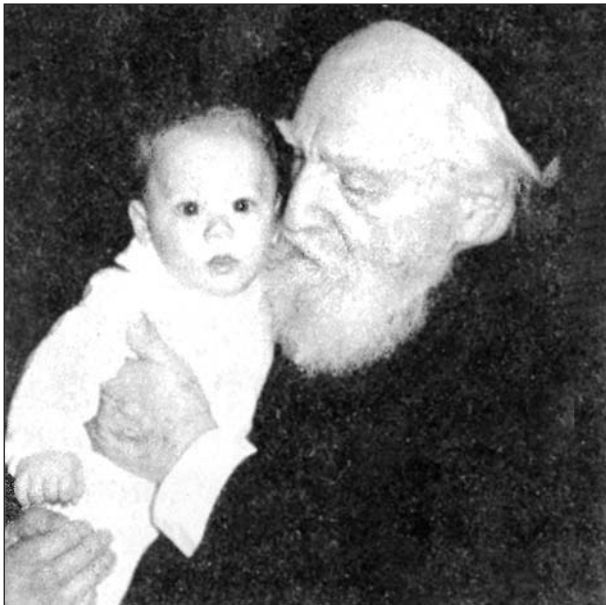
אחד מעשרות ספריו הגאונים

נולד בפלך אוזדה שליך מינסק ביום ז' באדר תרנ"ה, לאביו המרא דאתרא הגאון הצדיק רבי דוד זצ"ל. (במבוא ל"דברות משה" לכבא קמא, כתב רבי משה על אביו שהיה מצאצאי אחיו של הגאון מוילנא: "הוא היה גאון עצום, צדיק חסיד ועניו. קשה למצוא דוגמתו במדות ובמעשים שכל כולם לשם שמים בלבד, כמו גם אהבתו את התורה ואת לומדיה, ואהבתו לכל יהודי מ"שאל". ועל אמו שהיתה מגזע השל"ה הקדוש כתב: "אין מי שידמה לה ביראת שמים ואהבת התורה, כל ששאלה נפשה היה שאנחנו נגדל בתורה").

בתחילה למד תורה אצל אביו בהתמדה ושקידה בלתי רגילים, וכאשר היה בן עשר שנים ידע את שלושת ה"בבות" על בורין. לפני הגיעו למצוות החל ללמוד בישיבת "עץ חיים" בסלוצק אצל הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, שיעדו לגדולות. בן חמש עשרה יצא עם עוד קבוצה של עילויים ליסד ישיבה בשקלוב בראשותו של הגאון רבי פסח פרוסקין

את הש"ס פעם בשנה. כן למד שני פרקי נ"ך ליום, למד את הפרשה עם פירושי הרמב"ן האור החיים ועוד, וסיים את המדרש רבה על הפרשה בכל שבוע.

ביחד עם גאונותו העצומה, היה עניו ושפל ברך, בורח מן הכבוד ומאיר פנים לכל אדם. דאגתו לתלמידיו היתה כשל אב רחמן, וכך נהג עם כל קשה יום שצערו בא לפניו.

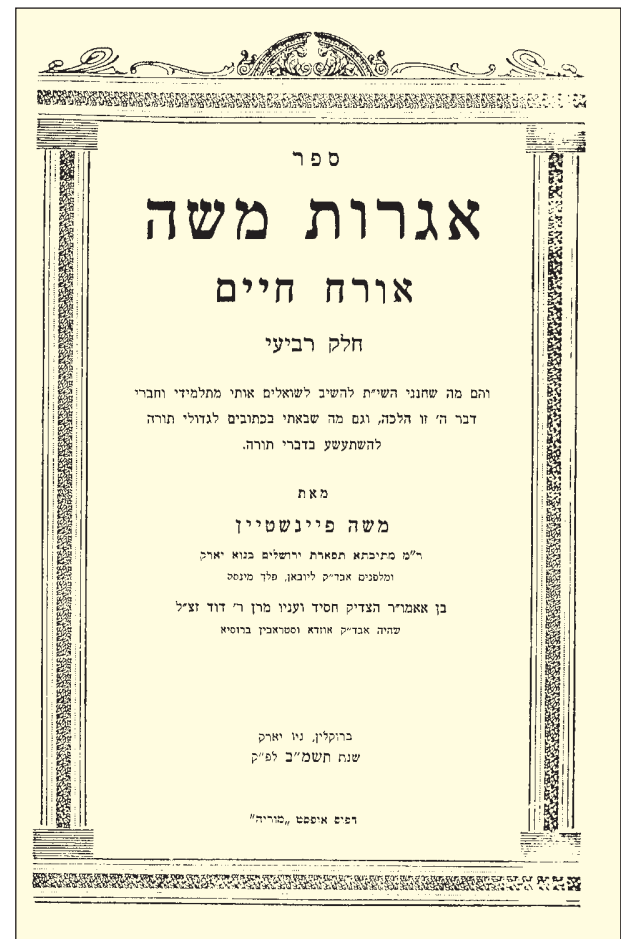
אב וסב רחמן

באדר שני תשכ"ט נתמנה לנשיא אגודת הרבנים בארה"ב, ובמסגרת זו היה מגדולי הלוחמים נגד התנועות הקונסרבטיבית והרפורמית. באירוע שנערך לרגל התמנותו נכחו זקן האדמורי"ם האדמו"ר מבלוז'וב זצ"ל, הגאון רבי יוסף דב סלוביצ'יק זצ"ל, הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל ועוד רבים מגדולי הדור. בתשמ"ג הוחל בכתיבת ספר תורה לזכותו ע"י אגודת הרבנים בארה"ב ובהשתתפות כל חוגי היהדות החרדית.

נפטר בי"ג אדר ב' תענית אסתר תשמ"ו בן תשעים שנה לאחר מחלה קשה, ומנוחתו כבוד בירושלים. מאות אלפי יהודים בני תורה ועמך בית ישראל, ובראשם גדולי האדמורי"ם וראשי הישיבות, הלכו

הריץ את אלפי תשובותיו בהלכה, וכן נשא את דרשותיו בפני מאות תלמידי חכמים ובעלי בתים, שהיו צובאים על שערי בית המדרש בכל עת שהיה דורש ברבים.

רבי משה היה גאון עצום שכל מכמני התורה נהירים לו, פוסק הדור, ענק ראשי הישיבות, שר התורה שכל בית ישראל נשען עליו, עמוד ההוראה, גדול המשיבים בדורנו, נשיא מועצת גדולי התורה בארה"ב ונערץ על רבבות אחינו בית ישראל. כ"ק האדמו"ר ה"לב שמחה" מגור זצ"ל אמר עליו לאחר שביקרו כי הוא ה"חפץ חיים" של הדור.

אלפי מכתבי תורה לכל העולם

יודעו ומכיריו העידו עליו שעבר 150 פעמים על ה"פרי מגדים". חתנו הרב טנדלר שליט"א העיד שלמד שבעה דפים גמרא בעיון בכל יום והיה מסיים

נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש

מתוך צער רב ויגון מודיעים אנו על פטירת
מורנו ורבנו רבן של כל בני הגולה
מרן ראש הישיבה
הגאון הרב משה פיינשטיין זצוקלה"ה
הלווי' תצא ממתיבתא תפארת ירושלים
145 איסט בראדוויי

145 EAST BROADWAY

בשעה 1:00

והקבורה תהי' בארץ ישראל

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

הנהלת מתיבתא תפארת ירושלים

קול צעקה

לעורר רחמים ותחנונים
עבור פאר דורנו גאון עוזנו
מרן

משה בן פייא גיטל

פיינשטיין

הצריך רפואה שלימה וישועה בתוך שאר חולי ישראל.
נא להרכות בתפילות ובקשות
והשי"ת ישמע קול שועתנו ברחמים

חברי מועצת גדולי התורה בארה"ב

יעקב קמנעקי יעקב יצחק הלוי רודמן ישראל שפירא (מבלהב) מרדכי גימטר
אברהם פאס אל"י שוועי משה הלוי הוויזן (מבוסטון)

עם ליובאוויטש התהדקו יותר לאחר שהגיעו הרבי הריי"צ נ"ע וחתנו הרבי לארה"ב, ואז נפגש הגר"מ עם הרבי ושוחחו בעניני תורה (וזאת גם במסגרת חברת "עדינו" שישד הרבי הריי"צ, ואשר הגר"מ מסר בה שעור תורני לבני הישיבות). אחר כך היו ביניהם חילופי מכתבים, שחלקם נדפס ב"אגרות משה".

בתמוז תשט"ז שלח אליו הרבי העתק מהמכתבים שכתב אל הרבנים הראשיים בארה"ק בענין נסיעת אניות ישראליות בשבת (מיום כ"ג תמוז תשט"ז ד'תקנה). בספרו "אגרות משה" חלק או"ח א' סימן צ"ב נדפס מכתב התשובה שלו מיום ח' מנחם אב תשט"ז. את מכתבו פותח הגאון במילים: "מע"כ ידידי הרה"צ הגאון המפורסם מוהרמ"מ שניאורסאהן שליט"א האדמו"ר מליובאוויטש". הגר"מ טוען במכתבו, כי אף שלבעלי האניה אסור כמובן לנסוע בשבת, אבל להנוסעים אין איסור אם הם עולים על האניה בימים א,ב,ג.

ביום י"ד מנ"א תשט"ז אגרת ד'תרכד השיב לו הרבי במכתב ארוך שתוכנו: (א) גם ג' ימים לפני השבת מותר רק אם יש לו הכרח לנסוע באופן כזה, אבל כמובן שבנדו"ד יש כמה אפשרויות לנסיעה בלי חילול שבת ע"י יהודים. (ב) כל ישראל ערבים זה בזה, ובמילא כל הנוסע באניה מחליש את האפשרות שבעליה ישמעו לפס"ד תורה ולא יחללו שבת. (ג) בעיני רבים מייצגות אניות אלו את ארץ ישראל, ויש בזה השתתפות בחילול שבת וחילול ה' בפרהסייה. (ד) בכל אופן הרי אסור לנסועים להשתמש במים ובחשמל שבאניה, המופעלים ע"י חילול שבת. (ה) המטבח שבאניה שייך לבעליה, ואיך אפשר לסמוך על הכשרות וגם לשתות את היין, כאשר הם מחללי שבת בפרהסייה, והמשגיח מסייע להם בזה. הרבי מבקש ממנו שאגודת הרבנים תתערב בענין זה, ומביע צערו הגדול על שתיתקם עד עתה.

דעת הגר"א בענין לימוד פנימיות התורה

פעם שאל הגאון רבי משה זצ"ל את הרבי, שיש מגדולי התורה הליטאים הטוענים, שאין חיוב ללמוד פנימיות התורה. והרבי ענה לו בזה הלשון:

אחר מטתו בארה"ב ובירושלים, וביכו את האבדה העצומה לעולם התורה וליהדות.

הגר"מ זצ"ל השאיר אחריו ברכה בספריו הנודעים: "דברות משה" על הש"ס ט"ו חלקים, דרשות "קול רם" וג' כרכים "דרש משה". אולם גולת הכותרת הם כמובן ח' החלקים של תשובותיו "אגרות משה", שהפכו לנכסי צאן ברזל בספרות הפסיקה ההלכתית.

יחוס חבד"י

בהקדמה לספר "אגרות משה" ח"ח ע' 5 מסופר: "רבי דוד זצ"ל (אביו של הגר"מ) היה נינו של הגאון רבי אברהם זצ"ל אחי הגר"א, מחבר ספר מעלות התורה.. רבינו היה מספר, שסבתו של ר' דוד זצ"ל, מרת רחל, שהיתה ילידת העיר ליאזני, עירו של אדמו"ר בעל התניא זצ"ל, נודעה מילדותה בכשרונותיה ובאהבתה ללימוד התורה. אביה פנה לרב העיר בבקשת עצה מה לעשות בה. אדמו"ר בעל התניא הסכים שהיא תלמד ב"חדר" עם טובי הילדים שם, כשהיא יושבת בירכתי החדר. אחד ומיוחד מתלמידי ה"חדר" היה נכדו של בעל התניא, אדמו"ר בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש זצ"ל. רבינו סיפר שעובדה זו נודעה לו, כאשר אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש ביקש לכנס אסיפה של רבני רוסיה, משלחת של רבני חב"ד פנתה לרבינו ולאחיו הגאון רבי מרדכי זצ"ל גאב"ד שקלאוו בהזמנה להשתתף באסיפה. כשרבינו תמה מה לו ולחב"ד, סיפרו לו הרבנים שסבתו למדה בחדר אחד עם בעל הצמח צדק".

שו"ת עם הרבי בענין נסיעת אניות בשבת

בספר "זכרון לבני ישראל" (זכרונות הגה"ח ר' ישראל ג'קובסון ז"ל) ע' קצז-ח, מספר על השתתפות הגר"מ פיינשטיין בהתועדות חג הגאולה י"ט כסלו תרצ"ד בביתו של הגה"ח ר' ניסן טלושקין ז"ל. הקשרים

הרבי (מאחור במרכז) והגר"מ (מימין) בחתונה

ז"הו היפך דעת הגר"א (פירוש משלי ה, יח. ז, יב. ד, כב. ובעיקר כ, ט. פירוש (הגר"א) להיכלות פקודי יז. ותקו"ז קז, ג) ועוד בכ"מ. היפך דעת הר"ח ויטאל (בהקדמתו ל"שער ההקדמות"). היפך דעת רבינו הזקן, ועוד. ע"פ תורה - בדיני ממונות צריך לשאול רב הבקי בדיני ממונות ועוסק בהם. בדיני איסור והיתר - רב העוסק בדינים אלה, (שלכן הלכה כרב באיסורי וכשמואל בממוני) - שמזה מובן, שבהנוגע לפנימיות התורה - הלכה כאלה היודעים בזה, וכו'".

הרבי מצדו העריך מאד את הגר"מ ז"ל, וציין בכמה מקומות לפסיקותיו. בספר "מאוצר המלך" ח"א ע' 236, מובא צילום של תשובת הרבי לנשי חב"ד, השוללת באופן מוחלט כניסת הבעל ל"חדר לידה" או ל"חדר צירים". ולאחר שכותב מ"מ לאיסור זה מש"ס ופוסקים, מסיים: "האומנם אין ידוע שיש מכתב פסק דין בזה, שנדפס מהרב פיינשטיין ז"ל? !

ביה, יו"ד מניא, תשס"ו
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח או"יא נוי"ח חוי"ב צנמ"ס כ"ו
מז"ה משה ש"י

שלום וברכה:

במענה על מכתבו מעשרה במנחם, בו כותב אודות שאלת האניות בהמשך למכתבי, ונראה שלא פירשתי המנב כדי צרכו במכתבי האמור, והוא:

בטח גם לכתיר ידוע המצב שמעו"ר בעלי האניות ישמעו לפס"ד הירוי"ע באם יהי מתן שכרם כבדם, יותר וכן באם יראו שהעדר קיום הפס"ד יגרום להפסד מעות, מירושו שיורגע מספר הנוסעים, שילוח הסחורות ע"י אניותיהם וכו', ולכן כל הנוסע באניי מחליש ע"י האפשרות ששמעו הני"ל לפסק התורה, וכיון שנסייעת האניי ברור שאסורה אפילו באם תפליג ביום א' וכדברי כתי"ר במכתבו, הרי נתנית היתר ח"ו לנסוע באניי זו אפילו אם ה"י ההיתר ברור מכל וכל, שולל האפשרות שסוי"ס יתוקן חילול שבת בפרהסיא ובמלאכות דאורייתא ע"י בעלי האניות.

שבדנן דידן מחוייב בא"י"א להשתדל במניעת זה לא רק מפני הענין דכל ישראל ערבים וביין, אלא שמפני בעיני או"יה ובעיני חלק חשוב מעמנו בניי אניות אלו מיינצת כל בני ישראל ונחשבים לרכושם, היינו שכל בני ישראל הם הבעי"ב בזה, ובקשר לזה לא אוכל להתאפק מלהביע תמוהו ועוד יותר צערי הגדול אשר אגודת"ר שותקת בכל הענין, אף שבדאי נודע גם להם שהלחץ בהנוגד לתיות באה"ק ת"י הוא דעת הקהל בארצות"י, וזו לא היו נמחים מעונים שהם מחד שוא ומגלים דעתם בבורה בהנוגע להנהלת האניות וכן בתנוגע לשארי ענני יהדות אשר שם, ברור אשר המעצב שם ה"י שונה לגמרי מאשר שהוא עתה, והטענה הכוונת דיש שם מרא דאתרא וכו', מובן שאין לה כל אחריות במציאות כיוו שדוע שהמלחמת מנו על הדת של הרבנים באה"ק ת"י תלו באם יראו שעוררים להם מארצות"י, כיון שמכאן בא הממון והכסף יענה גם את הני"ל.

בתור הוספה, אף שאינו נוגע לנדון דידן, ע"פ המבואר ובמ"כ הארוכים עצם החנחה שלו שאם היתה השאלה רק בהנוגע לנוסע מותרת ההפלה בני ימים לפני השבת אף שפנים השבת יזכרח לחלל השבת, וכמבואר בכמה ראשונים בזה, וכתי"ר מעיקר סברא זו בהנוגע לנדון דידן.

— למעני"ד איהי שייכת בזה, כי במה היתר הני"ל באם יש איהו דבר המכריח נסיעתו ג' ימים לפני השבת ובאופן כזה, אבל אם אין כל סיבה לזה ויכול לנסוע באופן אחר משיטא שמחוייב לעשות כזה, ובלשון הגמרא (מנחות מא, א) טעדיק למיסטר נפשך. אף שהוא נוגע לקיום מצות עשה ושואו חובת מנא, שאכ"כ ננוגע לעבור על מצות לית, וכדברי כ"ק אדמו"ר הגמח צדק בשו"ת שלו חלק יו"ד ריש סי' צ"ג, וכדומה שצייתי לשו"ת בזה על גליון העתק מכתבי.

ועוד זאת בנדון דידן, שאפילו אם ה"י הכרח ליסע דוקא באופן הני"ל, הרי הרב המתיר כרחו עם היתר צ"ל להשאל שההיתר כרו כן בנוגע לעצם הנסיעה אבל אסור לו להשתמש בהמים אשר מספיקים לו באניי באם מכינים אותם במשך יום השבת, כי ברובא דרובא תיקון המים שיעשו מותקים וראויים גם להוציא נעשה בכל יום ויום, כי אין מקום מנו באניי להיות אורג של מים מותקים לכמה מאות אנשים למשך מעל"ע, וכיון שרוב נוכמטע (כולם) הנוסעים הם בניי א"י בזה ההיתרים, ובפרט שאין בזה הענין דבר לאחד נר למאה כמבון, כן אסור לו ליהנות מאור העלעלקטרי במשך המעיל והלילה בפרט, ועוד ועוד.

ועוד להעיר, שבדנן דידן כיון שאיסור הנסיעה בסמינת אלו הם לא רק עשית מלאכה אינו מחוייב בהם, ושיין המטבח והאוכלין ומשקין לבעלי האניי כמו שאר הענינים שבאניי, וע"פ האמור שהם מחללי שבת בפרהסיא צע"י בהנאמנות שלהם על כשרות המאכלים, וכן אפילו בנאמנות המשנית ומשיטא בתנוגע היתר, והרו נוסף על מה שמקור (פריזשידירע) שבו נשמרים המאכלים וכו' מופלע ע"י מכוונת המבקלים את הענועים שלהם ממכוונת האניי המופלגת בשבת ע"י מלאכות דאורייתא, וע"ד הספקת המים כני"ל.

ופשוט שאי אפשר לרב הנותן היתר לאמר לעצמו שכיון שנשאלתי רק ע"ד הנסיעה איני מחוייב להוסיף את כל האוהרות האמורות כיון שבנעמא דבר עסקין ונתנית היתר על עצם הנסיעה הוא בשבילו נתנית היתר על כל פרטי הנסיעה שהם אכ"כ"ש וכו', כי משיטא שלא יתענה ביום השבת.

ע"פ השמועה בעד כמבועים, ושלש תצא אני ולא בערב שבת, וי"א שכבר נמכרו כל הכרטיסים, כי רוב הנוסעים רוצים לבלות ימים הנוראים, ר"ה עשית יום ויום קדוש דוקא באה"ק תבנת ותכונן ע"י משיח צדקין, שלכן נוגע כל יום שיוודע הדבר שאין היתר לנסוע באניות אלו, והיאומן כי יסופר אשר בשביל להיות ראש השנה וכו' בפלטין של מלך מה"מ הקב"ה יעשה ענין כהאמור שכן העושה כן כו', ובפסק השי"ע יו"ד סי' ב' סעיף ו' יעו"ש בקב"ה לבנו הזקן סי' ק"ד ובשו"ת צמח צדק יו"ד סי' א' סעיף ג', כנ"ש שם על הגליון, וכיון שכמה תלו הנהוגם בהיתר מדומה של כתי"ר וכלל שינוטל טעות זה בהקדם יקל עליהם הנסיון לתקן טעות זה, כיון שיוכלו לקבל כרטיס נסיעה באירון וכיו"ב, ארה"ב בנפש להגיע שיפרסם כתי"ר דעתו ברורה ובכרטיס המתאים בהקדם הכי אפשרי.

בכבוד וברכה המתכה לבישו"ט.

מכתבו של הרבי אליו בענין נסיעת אניות בשבת

הגר"מ עם הגרי"ז סגל והגר"ש שבדרון

"רק הרבי מליובאוויטש ידע להכריע בשאלה"

הרב דוד רב הולנדר שליט"א מראשי הסתדרות הרבנים בארה"ב, מספר ("כפר חב"ד" גליון 869): "במקרה אחד הוצע לי לכהן כרב בית הכנסת אורטודוקסי מודרני. היתה לי התחבטות קשה: ידעתי שמתפללי בית הכנסת מגיעים לבית הכנסת בשבת במכוניותיהם, ושהמחיצה של עזרת הנשים אינה בנויה כהלכה, וכששוחחתי איתם התברר לי שהם אינם מוכנים להסכים לכמה דרישות עקרוניות שלי. מצד שני ידעתי, שיש ביכולתי להיאבק שם בתופעה של נשואי תערובת. זכורני שכאשר שאלתי את הרב משה פיינשטיין זצ"ל מה לעשות, ענה לי שאינו יכול להכריע בשאלה זו.. הוא יעץ לי להפנות שאלה זו אל הרבי מליובאוויטש, באמרו שרק הוא ידע לשקול את שני צדדי המטבע כראוי. ואכן הפניתי השאלה אל הרבי, והרבי הכריע שלא לקבל את ההצעה".

"כמי שמקורב ביותר לגר"מ פיינשטיין שליט"א פוסק הדור, שעליו אפשר לומר: "ידיד ה' וידיד כל בית ישראל", ביכלתי להעיד על היחסים והקשרים הטובים מאד שיש לו עם ליובאוויטש, ועל הידידות הגדולה בינו לבין כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א. אני עצמי הייתי פעם אחת ביחד עמו אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א, הם שוחחו אז כל הזמן רק בדברי תורה. יש לי העתק ממכתבו של הגר"מ פיינשטיין שליט"א לכ"ק אדמו"ר שליט"א ובו מובעים רגשי ידידות מופלאים יוצאים מגדר הרגיל".

סיפור דומה מספר מר יהודה אבנר איש משרד החוץ הישראלי ("כפר חב"ד" 962): "מר מנחם בגין היה מעוניין לשמוע את דעתו של הרבי על אפשרות הקמת בית דין ארצי לעניני גיור בארה"ב.. הלכתי קודם אל הרב פיינשטיין, אבל כששמע שעדיין לא הייתי בענין זה אצל הרבי, הגיב מיד: קודם תיגש אל הרבי. הלכתי אל הרבי, השמעתי לו את הרעיון והרבי פסל אותו על הסף".

ידיעה בעיתון על פגישת הגר"מ עם הרבי

רבי משה ב"יחידות" עם הרבי בשנת תשל"ד

בר"ח ניסן תשל"ד ביקר הגאון זצ"ל אצל הרבי ושהה כשעה ביחידות. בפגישה נכח גם הגאון ר' שמחה עלברג ז"ל. כשיצא הגר"מ מהפגישה לא הסתיר ממקורביו את התפעלותו מהשיחה התורנית העמוקה, וסיפר שדובר בענין ההלכה ש"חתן פטור מקריאת שמע" ועוד.

על פגישה זו סיפר גם הגאון רבי שמחה עלברג ז"ל, בראיון ל"כפר חב"ד" (149):

"במסירת נפש נפלאה שומר את חומות הדת ומפיץ תורה ויראה" ואכן, במכתבו מר"ח ניסן תשל"ז כתב הגאון זצ"ל אל כ"ק אדמו"ר: "הנני בזה לברך את הוד כבוד קדושת הגאון הצדיק מוהרמ"מ שליט"א שניאורסאהן האדמו"ר מליובאוויטש, שבמסירת

רבי משה פיינשטיין

ואיך שהוא באמת מתעסק גדול בתורה בגאון, שהוא עובד תמיד בתורה ושהוא באמת בעל תורה.

"מתעסק בגאונות בהרבצת תורה" - חב"ד בסמרקנד

"במשך השנים שאני מכיר את האדמו"ר שליט"א, שהקשר בינינו היה בידידות גדולה, היה לי כמה הזדמנויות להשתעשע עמו בענינים מסובכים בין בתורת הנגלה ובין בתורת הנסתר, ותמיד החשבתי כרום גדולתו וגאונותו.. שקידש עצמו להכנס ראשו ורובו להרביץ תורה בכל העולם, בקטנים ובגדולים בכלל ישראל ביחד, ובאמת מתעסק בגאונות בענין של הרבצת תורה. וניכר שכל עבודתו הוא בזה.. בכל פעולותיו המרובים, הציבוריים והאישיים. וזה רציתי להזכיר שזה באמת השבח הכי גדול, והוא השבח שהיה לכל גדולי עולם במשך כל השנים, שהיו בעיקר בתורה.

"לפיכך אני משתתף בשמחה להענין שנתקבל בעולם כולו, שיש שמחה גדולה שהשי"ת האריך ימיו לשנת

עם האדמו"ר מנובומינסק, האדמו"ר מבוסטון, הגר"י הוטנר, הגר"ב סורוצקין והגר"י רודרמן

נפש נפלאה שומר את חומות הדת ומפיץ תורה ויראה בקרב עם ישראל. יברכהו ה' יתברך באריכות ימים ושנים בהנהגת נשיאותו ברמה, ברוב פעליו המרובים לכבוד השי"ת ותורתו ומצוותיו, ואשר מקרב בהם הרבה מהנחשלים לאבינו שבשמים ולאהבת תורתנו הקדושה וקיום מצוות התורה למעשה, עד ביאת הגואל משיח צדקנו, ובנין בית מקדשנו, ולחוג חג הפסח עם כל ישראל כהלכתו. הכו"ח באהבה ובשמחה, בשמי ובשם כל הרבנים חברי אגודה"ר. משה פיינשטיין".

משה פיינשטיין
ר"מ תמורת ירושלים

Rabbi Moshe Feinstein
455 F. D. R. Drive
New York, N. Y. 10002

בנייה דת נטון תפא

הנני יוצא לידך את הלב שלי. קראתי בעין אחרת
שלא אשכחתיך חסדך עליון שלי. (פסוק) שמה אהבה ושלום
היה לי גבר אורי קרובי ומיטל, וכבודי המיטיב וחיבתו
ימי ופעמי נתינתו שאלוהי נרצה עליו המלויים אבות השם
ואתנו אלמנו אשר מקרב רוחו מתפלת קנינו. ויגמול
ולויתת מותנו הקדושה אקוים אליו המורה למשה, צד רינה
פסוקו אשר למקלו וכן יודע מקדשך ולקולת חייך חיים אלה
ישירם כחבמה

הבאתי באהבה ושלום אשר לך
הייתי מירי אלמנו הירנה
אשר חיינתי לך

"מקרב הרבה מהנחשלים לאבינו שבשמים"

"ידידי וחביבי..

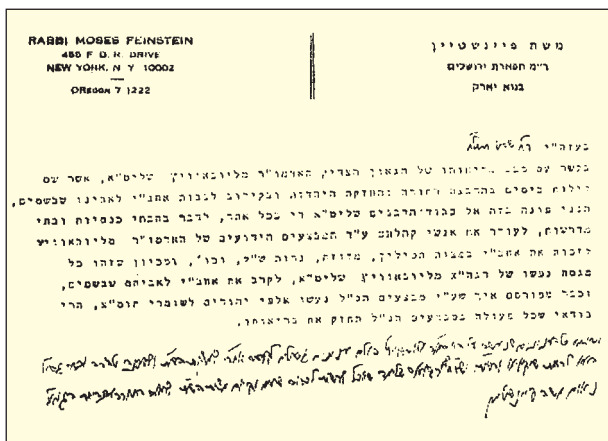
מתעסק גדול בתורה בגאון"

ובאגרתו שנדפסה בשנת תשמ"ב בראש הספר "ויהי בישורון מלך", מרמז על פגישותיו עם הרבי:

"בקשר לידידי וחביבי מעלת הוד כבוד קדושת הגאון הצדיק האדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן מליובאוויטש, הנה ידוע בעולם אודות גאונותו בתורה

מבצעי המצוות

בשנת תשל"ח כאשר חלה הרבי, כתב הגאון זצ"ל מכתב כללי אל רבני ישראל, וז"ל: "בקשר עם מצב בריאותו של הגאון הצדיק האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א, אשר שם לילות כימים בהרבצת התורה להחזקת היהדות, ובקירוב לבבות אחינו בני ישראל לאביהם שבשמים. הנני פונה בזה אל כבוד הרבנים שליט"א די בכל אתר ואתר, לדבר בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לעורר את אנשי קהילתם ע"ד המבצעים הידועים של האדמו"ר מליובאוויטש לזכות את אחינו בני ישראל במצות תפילין מזוזה נרות שבת וכו'. ומכיון שזהו כל מגמת נפשו של הגאון הצדיק מליובאוויטש שליט"א לקרב את אחינו בני ישראל לאביהם שבשמים, וכבר מפורסם איך שע"י מבצעים הנ"ל נעשו אלפי יהודים לשומרי תורה ומצוות, הרי בודאי שכל פעולה במבצעים הנ"ל תחזק את בריאותו". וכאן הוסיף הגאון בכתב ידו: "ובודאי כל הענינים שנעשו ע"י האדמו"ר מליובאוויטש כולם ענינים גדולים לקרב אחב"י למצוות השי"ת ולאמונה טהורה, ודבר גדול הוא לראות שיקוימו. והשי"ת ישלח לו רפואה שלימה שיוכל לעשות לכבוד שמים וקיום מצוות השי"ת ולימוד התורה עד ביאת הגואל".

”כל פעולה במבצעים, תחזק את בריאותו”

כדאי בהזדמנות זו לציין את דבריו של חתנו הרב טנדלר שליט"א בנאומו בפני משתתפי "ירחי כלה" של חב"ד בהרי הקטסקילס בניו יורק: "בתוקף תפקידי אני נוסע רבות ברחבי תבל ומרבה להפגש עם

השמונים. ואין מספיק סתם לברכו לאריכות ימים ושנים, שהיום לא מספיק ברכה זו, שמקוים שמלך המשיח יבוא מיד ובקרוב, ויזכה אז האדמו"ר שליט"א לעבוד לעולם ועד בתורה וביראת שמים.. ונברך שיזכה ידידי אדמו"ר שליט"א לאריכות זה, ושיזכו כל כלל ישראל לגאולה השלימה בקרוב מיד ביחד עם האדמו"ר שליט"א".

”וינהיג נשיאותו לטובת כלל ישראל וכבוד שמים עד כי יבוא שילה”

שנה לאחר מכן כותב הגר"מ זצ"ל כנשיא אגודת הרבנים: "מעלת כבוד ידידנו וידיד כל ישראל הגאון הצדיק מוהרמ"מ שניאורסאהן שליט"א האדמו"ר מליובאוויטש. באנו בזה בשמנו ובשם כל הרבנים חברי אגודת הרבנים, לברך את כקתרה להגיע לשנת שמונים ואחת, בחסדי ה' יתברך עליו ועל כל ישראל הצריכים לכקתרה ולחכמי התורה. אשר השי"ת יאריך ימיו ושנותיו של כקתרה בחיים דשנים ורעננים להשפעתו על ישראל עוד ביתר שאת וביתר עוז, וינהיג נשיאותו לטובת כלל ישראל וכבוד שמים עד כי יבוא שילה. הכותב וחותם בשמנו ובשם כל הרבנים חברי אגודת הרבנים. משה פיינשטיין, נשיא".

הגאון זצ"ל היה תומך נלהב בפעולותיו הקדושות של הרבי, ונציין בזה מספר התבטאויות שלו בכתב, בהזדמנויות שונות:

עם הגר"ב סורוצקין, הגר"י קמינצקי והגרי"י רודרמן

■ רבי משה פיינשטיין

שליט"א, בקריאת התעוררות, לחזק את ענין החינוך בכל מקום ומקום. הנני מצטרף לקריאתו, וכוונתי בזה, שכל אחד מחוייב להשתדל שכל ילד וילדה מבני ישראל שעדיין אינם מקבלים חינוך כשר יכנסו למוסדות הכשרים, לתלמודי תורה וישיבות על טהרת הקודש".

לימוד הרמב"ם

כאשר הכריז הרבי על לימוד הרמב"ם היומי, החל הגאון ללמוד את הרמב"ם בכל יום על הסדר תוך שהוא מודיע שזהו בכדי לקיים את דברי הרבי. בשעה שהיו כאלו שהשמיעו טענות, אמר הגאון זצ"ל למקורביו כי כל הטוענים השונים, אינם מבינים כלל את דרכו של הרבי, שדבריו מיוסדים בהררי קודש. וכך העיד גם נכדו הרה"ג רבי מרדכי טנדלר שליט"א: "מעט התקין הרבי שליט"א תקנת לימוד היום-יומי ברמב"ם, התחיל סבי הגאון זצ"ל ללמוד שיעור רמב"ם בכל יום באופן קבוע". ויצויין גם שהיה שולח בכל שנה פלפול תורני בכתב, לכבוד ה"ירחי כלה" שצוה הרבי לעשות ב"גן ישראל" שבניו יורק.

עם סיום המחזור הראשון של לימוד הרמב"ם, כאשר נשמעו שוב קולות צורמים מאלו הלוחמים נגד כל דבר שבקדושה שיוצא מבית מדרשה של ליובאוויטש, כתב: "ברכתי ברכת התורה, שלוחה לכל המשתתפים בסיום המחזור הראשון של לימוד המשנה תורה של הרמב"ם.. ישר כחו וחילו של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א, שזכה וזיכה את הרבנים במצות לימוד התורה לשמה, ששקולה כנגד כולם. יהי רצון מהשי"ת שיאריך ימיו ושנותיו, שיפוצו מעיינותיו חוצה להרביץ תורה ויראת ה' ברבים, עד ביאת גואל צדק בב"א".

כתיבת ספרי התורה הכללים

בשנת תשמ"ב כשהכריז כ"ק אדמו"ר על מבצע כתיבת ספרי התורה הכללים לאחדות עם ישראל,

חסידי חב"ד. ויכול אני לומר מנסיוני שחב"ד נמצאת בכל אתר ואתר בעולם הזה, כדי לעורר יהודים שלא לשכוח את התורה. לאחרונה יצא לי לבקר בלאס וואגס. במהלך הביקור שהיתי אצל השליח המקומי הרב הארליג, וראיתי מקרוב את גודל פעולתו.. כדי למנוע את שכחת התורה".

נרות שבת קודש

בשנת תשל"ו, כשיצא הרבי עם מבצע נש"ק, כתב הגאון זצ"ל אל ידידו הגאון החסיד רבי נחום טרבניק זצ"ל הראב"ד דכפר חב"ד וז"ל: "ובדבר ענין נרות שבת לנערות, שהאדמו"ר מליובאוויטש שליט"א עוסק להנהיג בישראל, שאיזה אינשי אמרו שאני מנגד לענין זה. הנה מעולם לא שמעו ממני דבר כזה, בפרט שגם היו הרבה בשנים הקודמות שנהגו כן ברבים. ואם הרבי שליט"א סובר שהוא ענין גדול לקרב בזה לתורה ולשמירת שבת, מי יכול לומר שאינו כן. ויצליחהו השי"ת בכוונתו לקדש שם שמים, וברצונו להרבות שומרי תורה ושומרי שבת בישראל".

חינוך

ביום ז' תשרי תשל"ט כתב: "והנה זה לא זמן רב, אשר יצא האי גברא רבא, הגאון הצדיק מליובאוויטש

עם הגר"י הוטנר והגר"י רודרמן

ישיבות תומכי תמימים

ועל ישיבות ליובאוויטש כתב: "הנני בזה לברך את הישיבה הקדושה "תומכי תמימים" ליובאוויטש, שנתייסדה על ידי הגאון הצדיק מוהרש"ב זצוק"ל, בט"ו אלול שנת תרנ"ז.. וגם מקום הישיבה בליובאוויטש אשר שם הוכן המקום לקדושה

מברך את התמימים לאחר הבחינה

ולטהרה להשפעת אדמור"י חב"ד שהשפיעו מרחוק על אלפי קהילות קדושות בישראל, והשי"ת הצליח שאף אחרי חורבן הקהילות הקדושות באירופא, זרחה השמש של ישיבת תומכי תמימים שנתייסדו בפה אמריקה ובכמה מדינות, שנמצאו ברחמי שמים

צילום משותף עם התלמידים המוסמכים

במדינות הללו משארית הפליטה ע"י הגאון הצדיק מוהרי"צ זצוק"ל. אשר יתברכו בריבוי תלמידים כברכת השי"ת את יעבץ תחת הנהגת הגאון הצדיק הרמ"מ שליט"א, עד יבוא גואל צדק במהרה, בתוך כל העוסקים להרבצת תורה בישראל".

עם הרה"ח ר' אברהם שמואל לוין, קורא את מכתבו של הרבי שנשלח אליו

רכש הגאון זצ"ל אותיות עבור עצמו ועבור עוד 50 מבני משפחתו. את הכסף ורשימת השמות שלח ע"י הרה"ח ר' אברהם שמואל לוין מזכיר אגודת הרבנים שנסע אז לארה"ק. הוא ביקש ממנו למסור את הכסף והרשימות באמצעות ידידו ראש הישיבה ומרא דאתרא דכפר חב"ד הגה"ח ר' נחום טרבניק זצ"ל, כי הוא עורר אותו על ענין זה.

הרב לוין כותב אלי עוד אודות פגישה זו: "אח"כ שוחחנו על אחד שהתבטא באופן לא יפה נגד פעולותיו של הרבי, ור' משה זצ"ל ניסה לסנגר עליו ואמר: הוא לא מתכוון נגד הרבי אישית, אלא פשוט אין הוא רגיל לפעילות החובקת עולם של הרבי. הוא רגיל לדרך של גדולי התורה בדור הקודם שהיו פעילים בד' אמות שלהם, והוא איננו מביין שהיום זה זמן אחר שחייבים לפעול גם בחוץ".

מקבל קבוצת בחורים מישיבת חב"ד

קובץ

שערי תורה

— א —

— •• —

חידושי תורה מאת תלמידי
ישיבה גדולה דקאראקס, ווענעזועלא

הוספה:
מפתח ומראי מקומות לשוית וחי הציצ
על מסכת כתובות (פי"א וב')

יוצא לאור על ידי
ישיבה גדולה דקאראקס, ווענעזועלא

שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושמונה לבריאה

חידושי תורה מקאראקס

קאליפורניא, וביחוד אלו התלמידים והראש ישיבה הרה"ג ר' עזרא בנימין שוחט שליט"א, שנסעו לשם בשליחותו של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א.. וכבר הוציאו חוברת חידושי תורה על מסכת כתובות שבודאי יהנו מזה הלומדים, וכך עי"ז יתרבה פלפול התלמידים ומשא ומתן של חידושי תורה. ואשרי חלקם וגדול זכותם של כל או"א המסייע להצלחת והרחבת מוסד קדוש זה."

בית הכנסת "בית מנחם"

בחוודש ניסן תשל"ח לקראת חנוכת הבית של בית הכנסת "בית מנחם" בכפר חב"ד, הגיע לפתע מברקו של הגאון זצ"ל: "ליום חנוכת בית הכנסת "בית

כשיסדו את ישיבת תומכי תמימים בעיר קאראקאס ונצואלה, כתב הגר"מ: "הנני בזה לברך ולעודד את תלמידי הישיבה דקאראקאס ווענעזועלא, והר"מ דשיבתם הרה"ג ר' ברוך ווינער שליט"א. אשר נתיסד על ידם בשליחותו של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א. ובמשך זמן קצר הצליחו בהרבת תורה, וכעת הוציאו חוברת של חידושי תורה על מסכת כתובות ועוד ענינים, ובודאי יהנו מזה הלומדים. וכן על ידי זה יתרבה פלפול התלמידים ומשא ומתן של חידושי תורה. ואני מברכם שיצליחו בדבר גדול זה, וגם יזכו לחדש עוד חידושי תורה ולהוציאם לאור עולם. וע"ז באתי עה"ח בעש"ק כ"ח ניסן. משה פיינשטיין."

<p>RABBI MOSES FEINSTEIN 455 F. D. R. DRIVE New York 2, N. Y. — ORegon 7-1222</p>	<p>משה פיינשטיין ר"ם הפארט ירושלים בנוי יארק כע"ח</p>
<p>הנני בזה לברך ולעודד את תלמידי הישיבה דקאראקס, ווענעזועלא והר"מ דשיבתם הרה"ג ר' ברוך ווינער שליט"א אשר נתיסד על ידם בשליחותו של הגאון האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א. ובמשך זמן קצר הצליחו בהרבת תורה וכעת הוציאו חוברת של חידושי תורה על מסכת כתובות ועוד ענינים שבודאי יהנו מזה הלומדים וכן על ידי זה יתרבה פלפול התלמידים וכעת הוציאו חוברת של חידושי תורה. ואני מברכם שיצליחו בדבר גדול זה וגם יזכו לחדש עוד חידושי תורה ולהוציאם לאור עולם.</p> <p style="text-align: right;">וע"ז באתי עה"ח בעש"ק כ"ח ניסן</p> <p style="text-align: right;"><i>משה פיינשטיין</i></p>	

עידוד לתלמידי הישיבה בונצואלה

ביום ב' אייר תשל"ח כתב אודות הישיבה "אור אלחנן חב"ד" בלאס אנג'לס: "הנני בזה לברך ולעודד את הישיבה הגדולה, אור אלחנן חב"ד בלאס אנג'לס

<p>RABBI MOSES FEINSTEIN 455 F. D. R. DRIVE New York 2, N. Y. — ORegon 7-1222</p>	<p>משה פיינשטיין ר"ם הפארט ירושלים בנוי יארק כע"ח</p>
<p>הנני בזה לברך ולעודד את הישיבה גדולה, אור אלחנן-חב"ד, בלאס אנג'לס, קאליפורניא - וביחוד אלו התלמידים והראש הישיבה הרה"ג ר' עזרא בנימין שוחט שליט"א, שנסעו לשם בשליחותו של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א - הישיבה נתיסדה לפני עשרים וחמש שנים ע"י הרב הגאון ר' טפחה וואסערמאן שליט"א, ע"ש אביו הגאון הקדוש ר' אלחנן וואסערמאן ה"ד, ובמשך הזמן הצליחו בהרבת תורה ובקירוב הרבה הסעעיריים והנוער להורה ויהדות. וכבר הוציאו חוברת חידושי תורה על מסכת כתובות, שבודאי יהנו מזה הלומדים וכן עי"ז יתרבה פלפול התלמידים ומשא ומתן של חידושי תורה. ואשרי חלקם וגדול זכותם של כנאו"א המסייע להצלחת והרחבת מוסד קדוש זה. ואני מברכם מברכה יעבץ, להרבות בתלמידים שיצליחו בדבר גדול זה וגם יזכו לחדש עוד חידושי תורה ולהוציאם לאור עולם.</p> <p style="text-align: right;">וע"ז באתי עה"ח בעש"ק כ"ח ניסן</p> <p style="text-align: right;"><i>משה פיינשטיין</i></p>	

אשרי חלקם וגדול זכותם של המסייעים

המארגנים כפי כחם ויכלתם, וגם לבוא ולהשתתף בזה, כי ברוב עם הדרת מלך. ויהי חלקם בין מזכי הרבים, להאדרת והפצת התורה בקרב עם ישראל."

עידוד לתהלוכות ל"ג בעומר

תיקון חוק מיהו יהודי

בג' אדר תשל"ד כתב הגר"מ זצ"ל מכתב אל הנהלת המפד"ל ובו דורש מהם בתוקף: "לא להסכים להצעות פשרה לתיקונים מזויפים ולניסוחים מסורבלים.. קיים רק פתרון יחידי גיור כהלכה!"

הרה"ח ר' ליפא קליין מנחלת הר חב"ד מספר בזכרונותיו (כפר חב"ד גליון 868) כי בשנת תשל"ב (כנראה שיש לתקן שם לתשל"ה) זכה להשתתף במשלחת של הרבי אל הגר"מ פיינשטיין: באחד הבקרים שמעתי שהרב חדקוב מחפש את אלה מקבוצת העולים מרוסיה "שיודעים ללמוד". בין אלו שנקראו הייתי גם אני. לאחר שהתאספנו הכניס אותנו הרב חדקוב ללא הכנות יתירות לחדרו של הרבי.. הרבי ביקש מאיתנו שניסע אל משרד אגודת הרבנים בארה"ב שבראשה עמד אז הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל, נספר לו ולאנשיו שזה עתה הגענו מרוסיה, ונתאר לפניהם את ההתבוללות הקשה השוררת שם. הרבי ביקש שנאמר להם, כי מסיבה זו, אנחנו מבקשים שאגודת הרבנים תפעל נמרצות בענין תיקון חוק מיהו יהודי.. מובן שקיימנו את השליחות כבר באותו יום.. הוכנסנו מיד אל החדר שבו ישבו הרבנים, ובראשם אכן ישב הגאון רבי משה

מנחם" בכפר חב"ד על שם האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א. אנו שולחים לכם ברכותינו החמות, יהי רצון שהבית הזה יהיה בית זבול, מקום רינה ותפלה תורה ויראה. יחד עם רבבות אלפי בית ישראל אנו תפלה, על שלומו ובריאותו השלימה של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א, השי"ת יאריך ימיו ושנותיו בנעימים."

תהלוכות ל"ג בעומר

כאשר ביקש הרבי בשנת תש"מ, לחזק את המנהג של תהלוכות ילדי ישראל בל"ג בעומר, פרסם הגר"מ דברים בענין זה ביום א' דר"ח אייר תש"מ:

"לכל חובבי תורה ומוקירי מצוה. זה למעלה משלושים שנה מארגנים ביום ל"ג בעומר תהלוכה פאראד שבו משתתפים עשרות אלפי תלמידים מכל רחבי ניו יורק והסביבה במטרה להחדיר בלבבות הנוער הצעירים את תודעת היהדות והשרשת האמונה הטהורה בדת ותורת ישראל, שלדאבוננו רחוק הוא מערכים כאלו. התכנסות רבבות בני נוער אלו גורמת לקידוש שם שמים והתעוררות רבה בקרבם, ומהנסיון למדנו שמעמד רב רושם זה גרם לקרב את הרחוקים אל חיק התורה והיהדות, ורבים אף עברו כתוצאה מכך ללמוד בתלמודי תורה וישיבות וכו'.

"אי לכך, ובפרט במצב ההווה שעם ישראל זקוק לישועה, חוב קדוש מוטל על כל המחנכים והמדריכים, בני תורה ולומדי הישיבות, אשר בידם לתרום ולעזור ל"תהלוכה" חשובה זו, לסייע בידי

עם הגר"י קמינצקי והגר"י רודרמן

■ רבי משה פיינשטיין

יהודים ואיך אפשר אחרת"?! הגר"מ זצ"ל התפעל מאד מהתשובה התמימה.

אסיפת אגודת הרבנים בענין מיהו יהודי

בי"ד בשבט תשל"ה יצא הגאון במכתב מחאה חריף נגד אלו אשר צחקו מפעילותו של הרבי לתיקון חוק מיהו יהודי: "הנה החטא היותר גדול של ביזוי גדולי תורה וחכמיה ומנהיגיה.. בזמן האחרון התחילו אלו שחושבים עצמם לשומרי תורה ולמאמינים בהשי"ת ובתורתו הקדושה, ג"כ לבזות את גדולי התורה.. שמהן צריכים ללמוד ומבזין וממאסין אותם. שלענין זה יש חומר בביזוי ת"ח שבדורנו מת"ח קדושי עליון מדורות עברו, שזה עושה שלא ילמדו מהם שהוא נבלה גדולה מאין כמוהו לעשות עלילה במזיד בבזיון ת"ח גדולים.. ובכלל זה הוא גם מה שביזו מי שהם גם את הרבי מליובאוויטש שליט"א, כדי לזלזל במעשיו הגדולים ולזלזל בשאלת "מיהו יהודי" להכניס גוים בכלל ישראל, שהנבלה גדולה וגרועה ביותר, בנוסף על האיסור דביזוי ת"ח". שוב כתב גילוי דעת חריף בשם אגודת הרבנים בשנת תשמ"ג ודרש במפגיע לתקן את החוק באופן שיאמר בו "גיור כהלכה".

עזיבת השכונות היהודיות

בקובץ "הפרדס" סיון תשכ"ט נדפס מכתבו מיום כ"ה באייר: "הנה ראיתי את מאמרו בהלכה למעשה של הגאון הצדיק האדמו"ר מליובאוויטש מהרמ"מ

פיינשטיין.. הגר"מ פיינשטיין השיב בשם האגודה שדעתו בענין היא כפי דעת הרבי.. ולבסוף הבטיח שיפעל בעזרת ה' כפי יכולתו לתיקון הענין".

ירחון "הפרדס" מדווח בחדש כסלו תשל"ה: "קבלת פנים מרשימה מאד ניתנה מטעם "אגודת הרבנים" לקבוצת עולים.. שבאו להסתופף בימי החגים אצל האדמו"ר מליובאוויטש. נשיא אגודת הרבנים הגאון רבי משה פיינשטיין יחד עם חבורה גדולה של רבנים, השתתפו בקבלת פנים.. העולים קבוצה מגוונת של גיל שונה עשו רושם עמוק מאד על החברים הנאספים.. נמצאים ביניהם גם לומדים גדולים.. כולם כאחד מאוחדים.. באידיאל של מסירות נפש.. במשך שעות אחדות ישבו הרבנים הנאספים כמרותקים למקומותיהם והקשיבו קשב רב לדבריהם של העולים.. השיא והמוסר השכל של כל נאומיהם היה, שבמסירות נפש אפשר לחולל ולפעול גדולות ונצורות. עדים לכך הם בעצמם.. שלמרות כל החשכות והדכאון.. הם הצליחו לחנך את ילדיהם לדרגת בני תורה. ועובדה זו הוכחה בו במקום, בערך עשרה בחורים צעירים וילדים רבים התישבו כבגורן וענו לשאלותיהם של הרבנים על השגותיהם בגמרא ותוספות. אחדים מהם הפליאו את השומעים בשננם בעל פה עמודים שלמים של מסכתות שונות עם המפרשים.. במיוחד מרשימה היתה דרישת העולים, שהיהדות האמריקאית תגייס את כל כוחותיה להלחם נגד החוק של "מיהו יהודי". הרב משה פיינשטיין הביע באופן נמרץ את הזדהותה של אגודת הרבנים עם המלחמה המנוהלת על ידי האדמו"ר מליובאוויטש לזעזע את החוק הנוכחי של מיהו יהודי".

באותה תקופה יזם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל כינוס רבנים גדול שהתקיים בשכונה היהודית "בורו פארק", ובו הושמעה זעקת מחאה לתיקון החוק האומלל.

אגב - באותה פגישה עם עולי רוסיה השתתף גם הרה"ח הנודע בעל מסירות הנפש ר' יעקב נוטיק מנחלת הר חב"ד בארה"ק. הגר"מ שאל אותו: "איך הצלחתם לחיות כיהודים חרדים ולגדל דורי דורות של זרע ברך ה' העוסקים בתורה ובמצוות, כאשר כל שאר החוגים לא הצליחו לעמוד בנסיון הקשה"? ור' יעקב נוטיק השיב: "וכי היתה לנו ברירה? הרי אנחנו

החשובה הזאת. וגם אלו שבחסדי השי"ת כבר גרים בארץ ישראל, שחושבים לאיזה סיבה לשנות דירתם, שיעיינו היטב בדבר להתיישב במקום קדוש זה.. הכותב וחותם לכבוד מצוה גדולה זו של ישוב ארץ ישראל. נאום משה פיינשטיין."

התגלותו הקרובה של המשיח שבדורנו

היה מרבה לדבר על כך שעומדים אנו לפני התגלות המשיח. פעם כאשר היו שמועות שנוולדה בארץ ישראל "פרה אדומה", ורבים ראו בכך רמז לגאולה הקרובה, נענה רבי משה ואמר: "על הפרה להיות לפחות בת שנתיים בכדי שיוכלו להזות מאפרה, ואנו הרי מצפים למשיח שיבוא מיד! האם נוכל לחכות שנתיים בכדי להטהר? ברור שנמצא פרה מבוגרת יותר ולא יהיה עלינו לחכות."

הגה"צ ר' שכנא זאהן שליט"א מגדולי המוסר בארה"ב ובירושלים, מעיד בספרו "פרקי תשובה וגאולה", כי הגר"מ אמר לו שמשח כבר בודאי נמצא כאן ("ער איז שוין געוויס דא"), אלא שבינתיים

שניאורסאהן שליט"א, בדבר עזיבת שכונה יהודית ואלו הגורמים לזה במכירת בתיהם בשביל חשש פחד רחוק.. שלכן פשוט וברור שהוא דבר איסור, ויפה כתב הגה"צ האדמו"ר מליובאוויטש בכל דבריו, ואין מה להוסיף ומה לגרוע ואני מסכים אתו, וברוב דבריו אלמלא כתב הוא הייתי כותב אני. אבל כיון שכבר כתב דברים הנכוחים, אין צורך לחזור אותם אלא להודיע גם בשמי שכן הוא האמת ושצריך לפרסם זה."

שיחות ה"שלום" עם הערבים

במכתב כללי שפרסם בשנת תש"מ, כתב: "המצב בארץ ישראל אינו משביע רצון, השלום מחריד וסופו מי ישורנו, ומי יודע מה ילד יום". כאשר שמע בשנת תש"מ שאחד הרבנים החשובים בבריטניה, אמר שעל פי הלכה יש ח"ו מקום לדון בענין מדינה פלסטינאית שבירתה בירושלים העתיקה, אמר הרב פיינשטיין: "קשה להאמין שהצהרה כזו נאמרה על ידי מי שמכהן כרב".

התנחלויות בשטחים המשוחררים בארץ ישראל

בסיון תשמ"ג, כשנשמעו קולות צורמים של "דעת תורה" כביכול, נגד ההתנחלויות בשטחי ארץ ישראל ששוחררו במלחמת ששת הימים, הביע דעת תורה בענין ההתנחלויות ביהודה ושומרון:

"אודות העיר החדשה שבונים בארץ ישראל בהרי השומרון, שקוראין "עמנואל", שמחתי מאד לשמוע שבעזה"ש תיבנה עיר ואם חדשה.. אין צורך להדגיש שדבר פשוט ומובן הוא, שכל אחד שביכלתו לעזרם ולסייעם.. דבר גדול וקדוש הוא ליטול חלק בבנין הארץ, ובמיוחד רציתי להדגיש החשיבות הגדולה של מצות ישוב ארץ ישראל, ובפרט לישוב בעיר מלא תורה ויראת השי"ת. לפיכך הריני פונה לאחינו בני ישראל, שכל אלה החושבים לעלות לארץ ישראל, שיתחשבו היטב באפשרות להתיישב בעיר

רבי משה פיינשטיין

הכנת התפילין. הסופר אכן ביקרו בבוקר, ובשיחה ביניהם הוסכם שהרב פיינשטיין יבדוק את הפרשיות לאחר הכתיבה, ורק אח"כ הן יוכנסו בבתים.

בינתיים כתב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל אל הרבי את המכתב דלקמן, המודפס בספרו "אגרות משה" (או"ח ח"ד סימן ט), ובו מודיע לרבי שעפ"י בקשתו הוא מתחיל להניח תפילין דר"ת: "בע"ה עש"ק שקלים תש"מ. מע"כ הוד כ"ק הגאון הצדיק מוהרמ"מ שליט"א שניאורסון האדמו"ר מליובאוויטש, שלום וברכה לעולם. כאשר הודיעו לי בדבר שהוד כ"ק גאונו מתעניין בדבר קיום מצות תפילין אליבא דר"ת שעלי. מצאתי לנחוץ לכתוב תודתי וגם טעמי ונימוקי". אח"כ מאריך הגר"מ הרבה בטעמו שהפסיק להניח תפילין דר"ת הרבה

עושה פעולותיו שצריך לעשות בזמן הגלות ואח"כ יתגלה לכל.

זהו כפי' לו ג' שנים שלמו לא האון הגדול המפורסם מן הרב ר' משה פיינשטיין שליט"א מה הנה אונר אודות בילת הנשים, ואמר לי אז בזכיל עבר אז פיון געוים דא'. והגיתי ממנו שזעתו הנה שכבר נעלה הנה בעולם והענין פועל הנה מה שגורן לפועל גלותן בסתר וכייל ורובין אנו להחזיק בתפילתו ופתחוה גפי ששכר לנו גמור הסתלעתה של משיח דנקו וזוכה להסתגלות בגמורה במרכה בינינו אמן.

קבלת דעתו של הרבי גם בעניניו הפרטיים

עד כמה היה חשוב אצל הגאון זצ"ל דעת קדשו של כ"ק אדמו"ר, רואים מענין הנחת תפילין דר"ת שלו, שהחל להניח על פי התעוררות מהרבי. וכך מסופר ב"בית משיח" גליון 648:

הרה"ח ר' צבי הירש שפריצער ז"ל שהיה מפעילי "מבצע מזוזה", טס מארה"ק לארה"ב, ובהשגחה פרטית ישב במטוס ליד הרב ד"ר משה טנדלר, חתנו של הרב פיינשטיין. בשיחתם נוצרה קירבה ביניהם, ואז הציע הרב שפריצער שיבוא לבדוק את המזוזות בביתו של חמיו הגאון ז"ל, וכך עשה, ודיווח על כך לרבי. וכאשר עורר הרבי בחג הפורים תשל"ו שכל אחד מגיל בר מצוה יניח תפילין דר"ת, החליט הרב שפריצער ללכת ולדבר על כך גם עם הרב פיינשטיין.

כאשר הגיע לביתו של הרב, הופתע לשמוע כי אמנם עד גיל שמנה עשרה הניח תפילין דר"ת, אך לאחר מכן חדל מכך מסיבות שונות. הגאון התעניין מאד במה שאמר הרבי בנידון, ואמר להרב שפריצער שהוא מעוניין להתחיל ולהניח שוב תפילין דר"ת, אבל יש לו תנאי בדבר, שהרבי עצמו יבחר לו את הסופר שיכתוב את הפרשיות, ושיהיו בכתב "בית יוסף".

כאשר דיווח הרב שפריצער לרבי על כך, טלפן מיד הרב חדקוב לסופר הרה"ח ר' אליעזר זירקין, וציוה עליו בשם הרבי לגשת למחרת בבוקר לביתו של הרב פיינשטיין ולראות מה בדיוק הוא מבקש בענין אופן

אגרות	אורה חיים	משה
סימן ט		
בענין הנחת תפילין של ר"ת		
בע"ה		
עש"ק שקלים תש"מ		
מע"כ הוד כ"ק הגאון הצדיק מוהרמ"מ שליט"א שניאורסון האדמו"ר מליובאוויטש שלום וברכה לעולם.		
כאשר הודיעו לי בדבר שהוכ"ק גאונו מתעניין בדבר קיום מצות תפילין אליבא דר"ת שעלי מצאתי לנחוץ לכתוב תודתי וגם טעמי ונימוקי.		
הנה בהיותי בליובאן היו לי תפילין דר"ת מהודרין אשר נהגתי ללובשן אחר התפלה אבל התנתי בלא גדר, וכן כאשר באתי לכאן ברחמי שמים לבשתי הרבה שנים כשמצאתי טובים לפי דעתי. והענין הוא דיש חלוק גדול בין תפילין דרש"י שמחוייבין שאף שצריך להדר ביותר שיהיו מהודרין, הא כשליכא אלא תפילין כשרין ואף רק בדוחק מחוייבין ללובשן, ולכן במשך הזמן שהרבה הרפתקאות עדו עלן בעוה"ר וגם נתמעטו סופרים ואח"כ הרבה שנים לא היו כלל סופרין וגם לא קלף כשר והוצרכו לקיים מצות תפילין רק באלו שכבר היו משנים הרבה, אף שכבר גם מהודרין ביותר נתקלקלו ויש שהיו עלייהו שאלות קיימו באלו שהיו. אבל תפילין דר"ת מאחר שליכא חיוב אף דספק כלל, דהא נפסק כרש"י וליכא בעלמא שום מקום דיסתפקו לדינא זה איזו מאות בשנים שאף שהיו חולקין בתחלה הודו לבטוף		

הניח תפילין דר"ת בזכות הרבי

עם הגרי"ז סגל ממנצ'סטר

דר"ת. והרי במידתו של הקב"ה שהיא במידה שאדם מודד (אלא שכמה פעמים ככה), שעל פי זה (תוספת ב)המניח תפילין (מוסיפה בשכר של) מאריך ימים, שנאמר ה' עליהם יחיו גו', ותחלימני (בבריאות) ותחיני (מנחות מד, סע"א). ובמיוחד ל(זרוע כנגד ה) לב, ול(ראש כנגד ה)מוח - חב"ד בתורתנו הקדושה, ועד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.. בכבוד ובהוקרה ובברכה רבה. מ. שניאורסאהן."

חזו מאן מסהיד עליה

בשנת תשכ"ו הלך הרב נחום זוין שליט"א, שהיה אז בחור בשיבת "תומכי תמימים" בניו יורק, ביחד עם ידידו הרב ישראל לפקובסקי שי', לשמוע שיעור אצל הרב פיינשטיין. אחרי השיעור שאל הגאון זצ"ל את הבחור התמים נחום זוין: "תגיד לי את האמת, נסעת לאדמו"ר מליובאוויטש מרצונך העצמי, או שהסבא שלח אותך". ענה ר' נחום: "הסבא שלח אותי", נענה רבי משה ואמר בשמחה: "אם הסבא שלח אותך, הרי גם גאון כמוהו מעיד על גדלותו של הרבי".

גבורות ממותקות

הגאון ר' נחום טרבניק ז"ל מרא דאתרא דכפר חב"ד וראש הישיבה, היה כאמור בידידות קרובה עם הגר"מ פיינשטיין עוד מימי רבנותם ברוסיה. וכך הוא מספר ("בית משיח" גליון 464): "בהושענא

שנים, וכן נכנס לשקו"ט גדולה בענין דיני תפילין בכלל ור"ת בפרט, ולבסוף כותב: "ועתה כאשר הודיעו לי בשם כ"ק הוד גאון שליט"א שיש סופר מובהק אצלו שנכון לשלחו אלי ולצוותו שיכתוב עבורי פרשיות דתפילין דר"ת כרצוני, הוא דבר גדול מאד. לבד מה שאוכל לקיים גם מצות הנחת תפילין דר"ת, כפי מה שנהגתי. וענין הממון ב"ה שעזרני ויעזרני לשלם להסופר כפי אשר יבקש וישיג הסופר בתים טובים.. ויהיה כתבו נאה. והנני גומר בברכה שנזכה בקרוב לביאת הגואל אשר מצפים אנחנו תמיד. מוקירו מאד. משה פיינשטיין".

הרב זירקינד פעל הכל לפי בקשות והוראות הגר"מ. ומאז התחיל ר' משה ז"ל להניח שוב תפילין דר"ת. וכפי שמוסיף לספר חתנו הרב טנדלר הנ"ל ב"כפר חב"ד" גליון 252: "ביום ד' של אותו שבוע שהגר"מ כתב את התשובה הנ"ל, בשעה 6:00 בבוקר, באתי לבקר את הגר"מ ולדון אתו בשאלות שונות (דרכו היתה לקום בשעה 4:45 לפנות בוקר). והנה על יד הדלת ישן יהודי. הערתי אותו ושאלתיו מיהו ומה מעשיו כאן בשעה כה מוקדמת, וענה לי שהוא סופר מליובאוויטש, והרבי שליט"א הורה לו שיהיה הבוקר אצל הגר"מ, ולשאלו להוראותיו בעשיית תפילין מהודרות בשבילו, שיהיו עשויות כדעתו. ומאחר שאינו יודע זמן קימת הגר"מ, בא וחיכה ליד הדלת עד שיפתחזה. הכנסתיו הביתה והגר"מ אמר לו מיד בפרטיות איך לעשות את התפילין. ביום ג' בשבוע הבא הביא הסופר את התפילין להגר"מ שהתחיל מיד להניח תפילין מהודרות אלו מדי יום ביומו, עד יומו האחרון".

לאחר ימים ספורים, כותב הרבי אל הגר"מ: "הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"מ צנמ"ס באסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ורב פעלים וכו', הרר"מ שליט"א. אחדש"ת! זה עתה קיבלתי שני מכתבי כת"ר, ומקדימין בזריזות להודות ולברך על הברכות והאיחולים וכו'. ובפרט אשר כמקרא מלא שדיבר הכתוב: ואברכה מברכיך - הקב"ה בברכתו ותוספתו שהיא מרובה על העיקר (דב"ר פ"א יג). ובברכות (נה, א) שיאריך ימים ושנים טובות. ובפרט שצירף כת"ר להנ"ל שו"ת שקלא וטריא בכמה ענינים בתפילין, ומסקנא בזה בהנוגע למעשה רב, בתפילין

זכריו
 זכרונות רבינו הגדול ר' שניאור זלמן גרליק זצ"ל
 אשר נפטר ביום ג' ט"ו שבט ה'תש"ו
 על ידי בניו ר' יצחק ור' שלום
 ר' משה פיינשטיין
 ט"ו במשכן תש"ו

הגר"נ טרבניק עם חמוי הגה"ח ר' שניאור גרליק זצ"ל

זכרונות
 זכרונות רבינו הגדול ר' שניאור זלמן גרליק זצ"ל
 אשר נפטר ביום ג' ט"ו שבט ה'תש"ו
 על ידי בניו ר' יצחק ור' שלום
 ר' משה פיינשטיין
 ט"ו במשכן תש"ו

זכריו
 זכרונות רבינו הגדול ר' שניאור זלמן גרליק זצ"ל
 אשר נפטר ביום ג' ט"ו שבט ה'תש"ו
 על ידי בניו ר' יצחק ור' שלום
 ר' משה פיינשטיין
 ט"ו במשכן תש"ו

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בעת שיעור תורני

מסע ההלויה של הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בניו יורק

אדר תשל"ב. ב"דברות משה" על מסכת יבמות: "בעה"י, בברכה להוד כ"ק הגאון מוהרמ"ש האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א, ירום כסאו עד ביאת מלך המשיח בקרוב. המחבר משה פיינשטיין. י"ג תמוז תש"מ."

מעניין הדבר, שאת גאונותו מוצאים גם בלשונות שכתב, כי אף שבכל אחת מהברכות הזכיר את ביאת המשיח, אבל כל פעם היתה הברכה שונה: "יארין השי"ת נשיאותו", "ירים קרנו", "ירום כסאו".

ירום כסאו, קרנו, ונשיאותו

בספרית כ"ק אדמו"ר שברשות "אגודת חסידי חב"ד" בבית חיינו, מצאתי כמה מכרכי הספרים של הגר"מ זצ"ל, עם הקדשתו על שם הרבי:

על הספר "דברות משה" על מסכת בבא בתרא כתב: "להוד כ"ק האדמו"ר מליובאוויץ שליט"א, מתנה מאת המחבר, ובברכה שיארין השי"ת נשיאותו עד ביאת המשיח. משה פיינשטיין ט"ו מרחשון תשכ"ט." ב"דברות משה" על מסכת שבת כתב: "בעה"י. למע"כ ידידי הרב הגאון והצדיק הרמ"מ שליט"א אדמו"ר דליובאוויץ, השי"ת ירים קרנו עד ביאת הגואל צדק. המחבר משה פיינשטיין. ב' דר"ח

